

Hópefli, hópþrýstingur og hópþvingun

Svo lengi sem einstaklingur er ekki undir þrýstingi, er í jafnvægi hefur hann möguleika til gera greinamun í ákvarðanatöku. Um leið og þrýstingi er beitt fer hið innra sjálf í undantekningarástand.

Kurt Lewin (1890-1947) var einn af upphafsmönnum nútíma tilrauna í félagsálfræði. Hann gerði tilraunir sem sýndu fram á orkuna sem myndast í félagslegri- og einstaklings hegðun. Með ýmsum tilraunum rannsakaði Lewin ásamt Edward L. Bernays* hvernig hópþrýstingur og hópþvingun virkar. Niðurstaðan sýndu bersýnilega hversu mikil völd hópur hefur á einstakling. Hér kemur eitt dæmi: Svo lengi sem einstaklingur er ekki undir þrýstingi, er í jafnvægi hefur hann möguleika til gera greinamun í ákvarðanatöku. Um leið og þrýstingi er beitt fer hið innra sjálf í undantekningarástand. Í gegnum þrýsting tapa manneskjur eigin vilja og umhverfið yfirtekur stjórnina yfir persónuleika þeirra. Samkvæmt Bernays er hvaða manneskja sem er, sama hvaða menntun, gáfur sem hún hefur, óvarinn gagnvart hópþrýstingi. Því stærri sem hópurinn er, því minna er hægt að verjast þrýstingnum. Það virðist vera mjög erfitt að halda persónulegri frábrugðinni skoðun í hóp. Í tilraununum, þróast innan hóps eiginorka/sjálfstæð orka/eigin dýnamík, þar eru ekki teknar sjálfstæðar málefnalegar ákvarðanir. Þýðingarmikill faktor er hræðsan við það sem aðrir hugsa þegar annarri skoðun er haldið fram. Mikilvæg rannsókn hvað þetta varðar gerði sálfræðingurinn Solomon Asch á fimmta áratugnum síðustu aldar. Rannsókn hans frá 1951 urðu frægar sem „fylgisspektarrannsóknin“. Þar sátu í röð tilraunar þátttakendum við ráðstefnuborð. Í raunveruleikanum var bara einn sem var þátttakandi í tilrauninni hinum var leiðbeint af leiðbeinanda. Á skjá voru þátttakendum tilraunarinnar sýnt þrjár línur sem voru hliðin á hvor annarri og síðan fjórða línan sem var örlítið lengra frá hinum. Þátttakendur tilraunarinnar áttu að segja hver af þeim þremur línurum hægra megin væri eins löng þeirri sem var vinstri megin. Réttu svarið var auðsætt og auðvelt að þekkja. Sex af samtals átján ágiskunum áttu hinir þykjustu þátttakendur að giska rétt og af tólf áttu þeir vísvitandi að giska rangt. Við tólfstu umferð þar sem hópurinn giskaði vísvitandi rangt náði ekki einn einasti þátttakandi tilraunarinnar að giska ekki vitlaust. Að meðaltali var giskað 37% rangt. Áframhaldandi tilraunir sýndu að rangar ágiskanir jukust til muna því stærri sem hópurinn var sem var á annrri skoðun. Það þýðir: Því stærri sem hópurinn var því hlutfallslega minni var sem getan til að taka sig úr hópþrýstingnum. Ávöxtur þessara þekkingar frá Levin Bernays og Asch um hópefli, hópþrýsting og hópþvingun frá síðasta árhundraði á hér að skoða nánar. Á grundvelli nútíma tækni sem hefur tekið gríðalegum framförum er í dag hægt að manipulera fólk og stýra því á undirförlan hátt án þess að það taki eftir því. Hvernig? Í millitíðinni ríkja þrjár alþjóðlegar fréttaveitur sem koma með tilkynningar og mat á því sem er að gerast í heiminum. Í sannleika er það bara ein, því allar fjalla þær um það sama, bara með öðru orðalagi. Þar með yðka þær gríðalega hópþvingun, því með stöðugri endurtekningu á því sama og fyrirframlituum upplýsingum í að því virðist 100 og hundruði tímarita, fréttablaða, útvarps- og Sjónvarpsstöðva, Netsíðna o.s.f. v. Þá er það nánast því ómögulegt að halda við sitt eigið mat. Um leið eru fæstir sem skylja meðvitað þetta fyrirbæri og hversu ýtalega þetta er nýtt. Hvernig á fólk undir þessum kringumstæðum að geta metið hvort fréttirnar og frásagnirrar samsvara sannleikanum? Þannig geta þeir að stýrt og haft áhrif á alla sem þeim

þóknast án þess að tekið sé eftir því og það á öllum sviðum mannlægs lífs: í stjórnámálum, efnahagslífinu, menntun, listum o.s.frv. Þessari aðferð er öllu framar beitt varðandi undirbúning og framkvæmd á stríðs plönnum. Þetta virkar alltaf samkvæmt sömu markmiðum: Það sem á að færa í framkvæmd er sneið fyrir sneið matreitt í fjölmiðlum með orðum sem hljóma vel, þ.a.s. dreift út í fegruðu formi/duldu formi og með síendurteknum bænarpulum festast þær í hausum fólksins. Þannig er laumað inn hverskonar samþykki hjá almenningi og vegur ætlaðra markmiða er undirbúinn. Út frá þessum neyðar kringumstæðum hafa um allan heim annarskonar/óhefðbundnir fjölmiðlar myndast sem vilja fara í saumana á þessum heimsatburðum. Hér grípum við þegar í hugmyndina um hópeflið: Vegna þess að stór meirihluti fær upplýsingar sínar eingöngu í gegnum hefðbundna fjölmiðla er það ekki lengur hægt eða mjög erfitt að opna sig fyrir öðrum veruleika sem oftast standa á öndverðu meiði við upplýsingar leiðandi fjölmiðla. Er samt útleið úr þessum kringumstæðum? Við segjum JÁ! Því rannsóknir Solomon Asch opinberaði eitthvað sem gefur von. Um leið og einn þykjastu þátttakandanna var beðinn um að gefa líka rétta mat þá sökk niður villumeldingar þátttakenda tilraunarinnar. Í myndböndum af þessum tilraunum er þakklæti þátttakenda tilraunarinnar sýnilegur í andliti þeirra um leið og önnur manneskja hefur gefið rétt mat. Það gefur hugrekki til að standa með eigin mati. En líka í tilfelli rangs mats hjá þykjastu þátttakendum gátu þátttakendur tilraunarinnar grætt. Þegar hinir þátttakendurnir sem gáfu skoðun sem veik frá meirihlutanum steig skorið. Það þýðir að fólk sem hefur annarskonar skoðun sem ekki eru réttar hjálpa til við að minnka hópþrýstinginn. Þar að segja ef einhver vogar sér að treysta hugboðum sínum og opna sig gagnvart mótröddum, sá sem hefur hugrekki til þess að hafa eigin skoðanir, nálgast eigin skynjun, fær tvöfaldan ávinning. Í fyrsta lagi getur hann skref fyrir skref forðast eigin ranghugmyndir og í öðru lagi imblæs það öðrum að ganga þessa leið líka. Ef maður í ofanálagi tengist þeim sem að halda uppi mótrödd raunverulega og praktískt þá flæðir fram ótrúlegur kraftur sem brýtur leið gegnum neikvæðar hömlur til friðsæls heims. *oft kallaður faðir almannatengsa og frændi Sigmund Freud, 1891-1955.

eftir ef/avr/abu

Heimildir:

Express Zeitung 04/2017 https://de.wikipedia.org/wiki/Edward_Bernays
https://de.wikipedia.org/wiki/Solomon_Asch
ir

Þetta gæti þér líka þótt áhugavert:

#Fjolmidlar - www.kla.tv/Fjolmidlar

Kla.TV – Hinar fréttirnar ... frjálsar – óháðar – óritskoðaðar ...

- það sem fjölmiðlar ættu ekki að þegja um ...
- fáheyrt frá fólkinu, für das Volk ...
- reglulegar fréttir á www.kla.tv/is

Það borgar sig að fylgjast með!

Ókeypis áskrift með mánaðarlegu fréttabréfi á netfangið
þitt færðu hér: www.kla.tv/abo-is

Ábending öryggisins vegna:

Mótraddir eru því miður æ oftast þaggaðar niður eða þær ritskoðaðar. Svo lengi sem flytjum ekki fréttir samkvæmt áhuga og hugmyndafræði kerfispressan getum við sífellt reikna með því að leitað sé eftir tilliástæðum til þess að loka fyrir eða valda Kla.TV skaða.

Tengist því í dag óháð internetinu! Smellið hér: www.kla.tv/vernetzung&lang=is

Licence: *Creative Commons leyfi sé höfundar getið*

Við útbreiðslu og deilingu skal höfundar getið! Efnið má þó ekki kynna tekið úr því samhengi sem það er í. Stofnunum reknunum af opinberu fé (RÚV, GEZ, ...) er notkun óheimil án leyfis. Brot á þessum skilmálum er hægt að kæra.